

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه‌ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین‌نامه‌ها - بخش‌نامه‌ها - آگهی‌های رسمی و قانونی - ژالات

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال چهارم - شماره ۱۱۳۲

صفحه ۲۸۶۹

بیر: سید محمد ششمی

۳ شهریور ۱۳۲۷

قانونگذاری دوره پانزدهم

شماره مسلسل ۱۶۵۹

روزنامه رسمی

فهرست مندرجات

- ۱ - صورت مشروح مذاکرات صد و سی‌امین جلسه دوره پانزدهم
- ۲ - اضافه ۱ تا ۸
- ۳ - آگهی‌های رسمی
- ۴ - ۹

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۳۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه‌شنبه چهاردهم دیماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بقیه مذاکره در لایحه تفاوت بودجه ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ وزارت جنگ
- ۳ - معرفی آقایان سید محمد طباطبائی - سمت معاونت پارلمانی نخست‌وزیر و معتمد علی بوذری - سمت معاونت وزارت دادگستری
- ۴ - بقیه مذاکره در لایحه تفاوت بودجه ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ وزارت جنگ
- ۵ - سؤال آقای حاجری زاده از آقای نخست‌وزیر
- ۶ - ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس يك ساعت و پنجاه دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مجلس

صورت مجلس جلسه قبل را آقای صدر زاده (منشی) شرح زیر قرائت کردند:

یکساعت بظهر روز یکشنبه دوازدهم دی ماه مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل و صورت جلسه قرائت شد.

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است:

غائبین با اجازه - آقایان: شادلو - سلطانی - رحیبیان - اورنگ - دستکتر معظمی - گرگانی - عبدالرحمن فرامرزی - بهار - صادقی - نیک پور - منی و کیلی - ضیاء ابراهیمی

غائبین بی اجازه - آقایان: بیات - آشتیانی زاده

هامری - تالیب - کامل ماکوئی - اخوان - منصف - ابوالقاسم بهبهانی - امیر تیمور - قوامی - آصف - ناصری - بدین اسفندیاری - گلبادی - حسن مکرّم - باتمانقلیچ - صفا امامی

دیرآمدگان با اجازه - آقایان: امیر نصرت اسکندری - کفائی - دکتر طباطبائی

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: مهدی اوباب شریعت زاده - شهاب خسروانی - ملک پور - آقاخان دکتر مصباح زاده - اسدی - مسعود نایبی - نراقی - محمد علی مسعودی - دهقان - خویلی

آقای حاذقی راجع بذکر ساعت تشکیل جلسه در صورت مجلس و آقای عباس اسکندری راجع باختیارات مقام ریاست تذکری دادند و صورت مجلس تصویب شد.

آقای وزیر امور خارجه راجع بااساس سیاست دولت ایران در روابط بین‌المللی: احترام منشور سازمان ملل و اختلافاتی که بین جمهوری آندونزی و دولت هلند ایجاد شده شرحی بیان و اظهار امیدواری نمودند که تصمیم نهائی شورای امنیت وسیله تضمین استقلال و آزادی جمهوری آسیائی و مسلمان آندونزی باشد ضمناً دو لایحه مربوط بقرارداد میاززه باملخ بین ایران و پاکستان و عراق تقدیم داشتند.

آقای وزیر دارائی لایحه‌ای بقید دو فوریت مربوط بتوزیع یکصد تن گندم مجانی بین سیل زدگان مستمند اصفهان تقدیم و تقاضا نمودند لایحه بودجه وزارت جنگ و بخشودگی مالیاتی جزو دستور قرار گیرد.

لایحه یکصد تن گندم قرائت و فوریت آن مطرح گردید.

آقای اقبال مخالف بوده گفتند اصفهان مهمترین و متمولترین شهر ایران است و باید در کمپسیون مربوط با کمک آقای امین و جنب نظر متولین اصفهان تصمیمی اتخاذ شود.

فوریت لایحه تصویب نگردید و آقای دکتر شفق پیشهاد نمودند لایحه مربوط بوزارت جنگ مطرح شود و ضمن تشریح لوابیح فوری و فوئی گفتند

● این مذاکرات مشروح یکصد و سی‌امین جلسه از پانزدهمین دوره قانونگذاری

اداره تدوین و تحریر صورت مجلس

لایحه بودجه سال جاری وزارت جنگ فوئی و مقدم بر تمام لوابیح است.

آقای عباس اسکندری با توضیحی از لوابیح مقدم و لزوم رعایت نظم و ترتیب معتقد بودند اصلاحات و اشکالات باید در خارج حل شود و در مجلس موجب تأخیر تصویب لوابیح نگردد و بهمان نحو که ائتلاف شده است پس از تصویب چهار دوازدهم باید عمل شود فوریت لایحه تصویب و ماده واحده مطرح گردید.

آقای مکی مخالف بود و باین وضع پریشان مردم و فقر و تنگدستی عمومی گفتند باید با ایجاد صدقات اجتماعی امنیت کشور را در نظر گرفت و سپس با اشاره به بودجه ارتش سوئیس گفتند بودجه ارتش ایران تقریباً دو برابر آنست و نباید صدی پنج مالیاتهایی که از طبقه فقیر دریافت میشود صرف ارتش گردد و در باب خرید فشنگ معتقد بودند که با وجود کارخانجات اسلحه سازی ارتش احتیاجی بخرید از خارج نیست.

آقای وزیر جنگ در پاسخ اظهارات آقای مکی گفتند که فقط صد بیست بودجه کشور بارتش داده می شود و در وزارت جنگ نیز صرفه جوئی های بسیار شده است و در موضوع دو میلیون لیره برای خرید فشنگ اظهار داشتند که قسمتی برای تعمیر کارخانجات اسلحه سازی است.

آقای وزیر بهداری اظهار داشتند که آقای نخست وزیر برای پاسخ سؤال آقایان آزاد و حائری زاده و مکی در جلسه سه شنبه حاضر میباشند.

آقای رضوی شرحی در لزوم حفظ تشکیلات و نیروی ارتش و تأمین طرق و شوارع و آرامش شهرستانها بیان داشته معتقد بودند وزارت جنگ را نباید ضعیف کرد.

آقای حاذقی پیشنهاد کفایت مذاکرات نموده توضیح دادند که بطول و تفصیل کلام باید خانه داد و در همین جلسه تصمیم گرفت و بکارهای فوری دیگر پرداخت.

آقای تقی زاده تذکری دادند که برده فروشی در ایران نیست و اگر باشد دولت باید قویاً جلو گیری کند.

نیم ساعت بظهر جلسه ختم و بروز ۳ شنبه دو ساعت و نیم بظهر محول گردید.

رئیس - آقای صفوی نسبت بصورت مجلس نظری دارید؟
صفوی - در جلسه گذشته نماینده محترم آقای مکی در ضمن مذاکراتیکه فرمودند اشاره فرمودند و نقل قول فرمودند (اقبال - آقایان مربوط بصورت مجلس است؟) بلی موضوع برده فروشی فرمودند (مهندس رضوی - آقای صفوی خود بنده توضیحات کافی میدهم) (مکی - کتاب دیدنی ها و شنیدنی های ایران چاپ شده بگیری بخواهید) اینجا يك سوء تفاهمی شده است و بنده لازم می دانم از نقطه نظر اینکه ما را يك ملت غیر رشیدی معرفی میکنند در دنیا این موضوع را توضیح بدهم توجه بفرمائید آقای مکی در ایران هیچوقت برده فروشی نبوده و مخصوصاً در زمان اعلیحضرت فقید مرحوم داور که وزیر دادگستری بود قانونی مبنی بر منع برده - فروشی در بیست سال قبل بمجلس آورد و حالا این

قانون را برای اطلاع آقا عرض میکنم.

رئیس - آقای صفوی فقط در باره اعتراض بصورت مجلس بفرمائید این مربوط با اعتراض بصورت مجلس نیست.

صفوی - بنده خواستم این را توضیح بدهم که رفع شبهه بشود که برده فروشی در ایران هیچوجه وجود ندارد.

رئیس - آقای عباس اسکندری راجع بصورت مجلس است؟

عباس اسکندری - بنده در موقع صحبت فوریت لایحه وزارت جنگ گفتیم «باکلیه لوابیح دولت ها مخالف بوده ام و البته این لایحه را هم مقید نمی دانم» در صورت مفصل مجلس نوشته بود مقید می دانم در صورتی که تمام مذاکرات بنده در اطراف مخالفت با آن بود و پیشنهادی هم در این باره تقدیم مقام ریاست کرده ام.

رئیس - اینجا مخصوصاً تند نویسی صورت مذاکرات سرکار را آورد پیش من و از سیاق عبارت و اینکه روزنامه های دیگر هم نوشته اند معلوم شد «مقید میدانم» درست است ولی يك توضیحات دیگری در عقبش داده اند. آقای مکی نسبت بصورت مجلس نظری دارید؟

مکی - بنده خواستم توجه آقای صفوی را جلب کنم که این کار در وزارت خانه ها هم پرونده دارد.

رئیس - دیگر نسبت بصورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس بعداً تصویب خواهد شد.

اردلان - بنده يك تذکری دارم اجاره بفرمائید **رئیس** - مطابق چه ماده ای؟

اردلان - مطابق فصل هفتم نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی راجع بتقدیم و بارجح از طرف دولت بمجلس، اجازه بفرمائید عرض کنم.

رئیس - بفرمائید.

اردلان - عرض کنم که اگر لایحه وزارت جنگ چاپ نشده بود و توزیع نشده بود بنده این تذکر نظامنامه را عرض نمی کردم ولی چون این را چاپ کردند و توزیع کردند بنده ناچارم این تذکر را بر عرض برسانم در اینجا نوشته شده است که يك میلیارد هفتصد و هیجده میلیون و پانصد هزار ریال ما تصویب می کنیم و بوزارت جنگ بدهیم (زنك رئیس)

رئیس - اینکه اخطار نیست اخطار اتان را بگوئید.

اردلان - بنده عرض کردم تذکر است.

رئیس - تذکر حالا که موردش نیست.

اردلان - آخر حالا میخواهیم برای بدهیم پیشنهاد بدهیم و صحبت بکنیم.

اردلان - آخر این پول را ما باید دو مرتبه رأی بدهیم آقای رئیس حالا اجازه نمیدانم بفرمائید اصراری ندارم.

رئیس - آقای مهندس رضوی شما نسبت بصورت مجلس نظری دارید؟

مهندس رضوی - خیر بنده نوبتم است.

رئیس - بسیار خوب صورت مجلس جلسه قبل تصویب میشود.

۴- بقیه مذاکره در لایحه تفاوت بودجه ۱۳۳۶ و ۱۳۳۷ وزارت جنگ

رئیس - در جلسه پیش پیشنهاد کفایت مذاکرات داده شده بود موافق و مخالف صحبت کردند باید رأی گرفته شود بکفایت مذاکرات بنده هم پیشنهاداتی رسیده راجع بخروج از دستور ولی چون در رأی بودیم بکفایت مذاکرات باید رأی گرفته شود.

مهندس رضوی - آقایان موافقت بفرمائید ما صحبت کنیم.

رئیس - اگر پس بکشید اجازه داده می شود.

مهندس رضوی - آقای حاذقی ممکن است پس بکشید؟

حاذقی - خیر پس نمیگیرم.

رئیس - آقایان بکفایت مذاکرات موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد پس حالا از پیشنهاداتی رسیده باشد قرائت میشود. آقای ساعد فرمایشی داشتید؟ بفرمائید.

۳- معرفی آقایان سید محمد طباطبائی بسمت معاونت پارلمانی نخست وزیر و محمدعلی بوذری بسمت معاونت وزارت دادگستری

نخست وزیر - آقایان نمایندگان محترم دو نفر از همکاران خودم را جناب آقای سید محمد طباطبائی که از نمایندگان دوره های اخیر مجلس بوده اند (صحیح است) و در مطبوعات نیز مورد احترام خاص میباشند بسمت معاونت پارلمانی نخست وزیر معرفی می نمایم (صحیح است مبارک است) و جناب آقای محمد علی بوذری را که از قضات مجرب و صاحب منصبان لایق وزارت دادگستری هستند بسمت معاونت وزارت دادگستری معرفی میکنم (صحیح است - مبارک است) و تا همین وزیر دادگستری پامور وزارت رسیدگی خواهند کرد (صحیح است) امیدوارم هر دو آقایان مورد اعتماد مجلس شورای ملی واقع و با اینجانب صمیمانه همکاری نمایند (انشاءالله) جواب سؤالات آقایان را هم اگر اجازه بدهند حاضر.

بعضی از نمایندگان - حالا لایحه وزارت جنگ مطرح است.

رئیس - ایشان می خواهند بفرمائید حاضر هستم برای جواب حالا پیشنهادات قرائت می شود.

حاذقی - کار مجلس که تمام شد یکساعت هم برای جواب اختصاص داده میشود.

۴- بقیه مذاکره در لایحه تفاوت بودجه ۱۳۳۶ و ۱۳۳۷ وزارت جنگ

رئیس - پیشنهاد آقای عباس اسکندری قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی. پیشنهاد می کنم لایحه وزارت جنگ راجع بدو میلیون لیره خرید فشنگ از دستور خارج شود.

رئیس - آقای عباس اسکندری

عباس اسکندری - قبل از این که توضیح بدهم که چرا پیشنهاد میکنم این لایحه از دستور خارج بشود باید يك پیامی از مردم های سرما زده طهران به هیئت حاکمه ایران که ارتباط کامل هم با این لایحه دارد بر عرض آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی برسانم. تهران ساد اعظم این مملکت در ظرف چند شب شصت و چند نفر از سرما بیخ زده دارد (صحیح است) اینها کسانی هستند که همین هیئت حاکمه دارائی آنها را باسم مالیات از آنها گرفت خانه و زندگی آنها را گرفت آنها را بدست و در بر توی کوچه ها کرد و آنوقت این هیئت حاکمه سینه اش را میدهد جلو و میگوید بلی ما رفتیم و این مردم ها را از بیخی که زده بودند توی کوچه اندیم و این خدمت را کردیم و آنها را بگورستان بردیم بچه های آنها را در بر کردیم و ما کسانی هستیم که در کنار بخارهای گرم در تصور مشیده می نشینیم و پدر مردم این مملکت را در می آوریم و آنها را که در پایتخت مملکت جلوی چشم شما توی سرما بیخ زده اند آنها را میگیریم و میبریم بگورستان و شماها که زنده هستید و صاحب خانه و کاشانه هستید بشما هم وعده میدهم که در آینده نزدیک شما را هم با آنها ملحق می کنیم. ما هستیم آن هیئت حاکمه ای که میائیم و هشتصد میلیون تومان پول می گیریم از شما برای اینکه شما را دچار این فقر و بدبختی و در بدری بکنیم و در زیر خاک سرد گورستان پنهان کنیم. (حاذقی - بنشینید برنامه هفت ساله را تصویب بکنید تا اینها نمیرند) (صحیح است) (اسلامی - حاجی آقا احسن) (دهقان - شما يك قدری از زمین هایتان را باینها بدهید تا نمیرند) ... باید برای اینکه جلوی گیری از اینکارها بکنید دلکها را بدار بزنید توی این مملکت.

دهقان - دزدها و جاسوسها را باید بدار زد (زنك منتد رئیس)

رئیس - آقای دهقان بشما اخطار میکنم.

دهقان - باید بدزد ها و جاسوسها اخطار بکنید.

رئیس - شما هم از موضوع پیشنهاد خارج نشوید آقای عباس اسکندری.

عباس اسکندری - نمایندگان مجلس تشکیل شده باشد بنده هم آمده باشم حرف بزنم و در تهران هم این اتفاق افتاده باشد و من نگویم.

نبود بر سر آتش میسرم که نوزم بنده با ادامه این لایحه در دستور مخالفم و صلاح کشور ایران هم در این نیست بنده خیال میکنم اگر آقایان نمایندگان آنچه که بنده میدانم واقف نیستند و یقین دارم بعد از این توضیح هم خود آقایان تصدیق خواهند فرمود که مقضی و صلاح نیست و انتظار داشتم که آقای تقی زاده هم که اطلاعات کافی در آنچه که بنده عرض میکنم دارند ایشان بسهم خودشان این استفاده را کرده باشند و این را گفته باشند و حالا بنده میگویم که ایشان هم اگر دنباله ای لازم دانستند بر آن اضافه کنند.

برای این امر لازمست يك مقدمه ای عرض بکنم که چرا مخالفم بنده خیال میکنم

که هیچ نماینده ای نمیخواهد و نباید بخواهد در ۱۹۴۹ قرارداد ۱۹۰۷ تثبیت بشود این لایحه تثبیت قرارداد ۱۹۰۷ است منتها - کنش را عوض کرده اند (مهمه نمایندگان) چرا عجله میکنید من الان میگویم بیک قدری صبر کنید گفتیم که شما نمایندگان گوش بکنید تا برایتان بگویم این لایحه بصورت ظاهر خیلی چیز ساده است دو میلیون لیره از نفت جنوب بدهند مقداری برای تعمیر کارخانجات و بقیه برای خرید فشنگ و این را از انگلستان بگیریم و میآوریم ولی اینطور نیست برای اطلاع آقایان عرض میکنم که قرارداد ۱۹۰۷ دارای يك مقدمه و دو ضمیمه و پنج ماده است. در مقدمه این قرارداد نوشته شده است ما برای حفظ استقلال و تمامیت ایران (دولت روسیه زاری دولت انگلستان) تمهید میکنیم و ضمانت میکنم آسایش ملت ایران را و از این نظر کنترل مالی ایران را لازم میدانیم و همچنین مقضی است بر این اینکه بین خودمان هم اختلاف نشود يك منطقه نه از رضی هم درست کنیم (اردلان - هیچ مربوط با این موضوع نیست بنده شدیداً اعتراض دارم) بیک قدری تأمل بفرمائید آقا داداش از فارس بشما مینویسند.

رئیس - آقای اسکندری اینکه مربوط نیست **عباس اسکندری** - نه قربان مربوط است.

رئیس - آخر تشخیص با من است باید دلائل خروج از دستور را بگوئید.

عباس اسکندری - بنده میگویم که این قرارداد ۱۹۰۷ است.

رئیس - چرا؟

عباس اسکندری - حالا بنده میگویم بنده دارم میگویم اگر مربوط نبود بنده از مجلس ممنوع باشم. حالاً ثابت میکنم این قرارداد ۱۹۰۷ است. روی همین قرارداد هر موقع که دولت ایران میخواست پول قرض بکنند می گفتند دو صد هزار لیره از بانک شاهی بگیریم بدهم اگر لازم بود از بانک استقراضی هم قرض بگیریم چرا؟ برای اینکه هر دو طرف میل داشتند باین جهت بکنند ما چنانکه در این مجلس گذشت ده میلیون دلار از امریکا اسلحه خریدیم بنده باین خرید اسلحه مخالف بودم و دلالتش را هم گفتیم بعداً هم آقای اردلان اخوی آقا که حالا در فارس هستند و خوشبختانه آنجا پدر مردم میخورند (حاذقی - بسیار مرد شریفی هستند) بلی ایشان در توضیحی که من خواستم گفتند فقط یا بنده هزار دلار خرج بسته بندیش است گفتیم آقا مجلس نباید چشم بسته يك لایحه ای که جنبه مالی دارد رأی بدهد بگوئید چقدر خرجش میشود ایشان گفتند یا بنده هزار دلار بعداً ملاحظه فرمودید شانزده میلیون دلار هم خارج بسته بندیش شد

رئیس - آقای اسکندری اگر خود موضوع مطرح بود البته شامی توانستید در این قسمت حرف بزنید یا پیشنهادی اگر می کردید ممکن بود صحبت بکنید ولی خروج از دستور با این مذاکراتیکه میکنید مربوط نیست.

عباس اسکندری - من میخواهم بگویم که چرا از دستور خارج بشود.

رئیس - ممکن است شما بگورز برای این کار حرف بزنید ولی مربوط نمی شود خواهش میکنم مذاکره تان را تمام بفرمائید

عباس اسکندری - میگویند بخوابیم از انگلستان فشنگ بگیریم انگلستان خداوند کار نفت جنوب هوای ما را میگیرد طبق قرارداد که آقای تقی زاده هم فرصت نکردند در اینجا توضیح بدهند آنچه که باقی مانده است که ما میدهند همان را هم میخواهند باسم خرید فشنگ از ما پس بگیرند (صحیح است) و حالا دو میلیون لیره یعنی چه؟ یعنی نه میلیون دلار، یعنی همان ده میلیون دلاری که از امریکا اسلحه خریدند بسته بندیش اینهم چهار میلیون لیره خواهد شد یعنی همان ۱۶ میلیون دلار چرا برای اینکه امریکا از انگلستان میخواهد با امریکا قرارداد ۱۹۰۷ را که هیچگاه از وقتی که اتحاد جماهیر شوروی این قرارداد را لغو کرد قبول نکرد الفای آن را و حالا میخواهد اجرا بکند و من عقیده دارم که هنوز ممالک متحده امریکای شمالی با این نظر موافق نیست اما انگلستان مایل است که این حق را برای خودش تثبیت بکند ما برای چه فشنگ میگیریم؟ فشنگ بگیریم از برای اینکه امنیت بدهیم در این مملکت شما اسلحه دستی دستی دارید با افراد میدهند اگر شما توضیح بدهید که چرا اسلحه میدهند بعد فزون کشی بکنید و اسلحه را پس بگیریم من قبول میکنم شما میگوئید که ما میخواهیم فشنگ بگیریم شما کارخانجاتتان را درست بکنید و همچنین فشنگ تهیه بکنید وقتی که از امریکا اسلحه خریدید همانجا میخواستید این فشنگ را هم بخرید، چطور شده اگر این مفهوم قرارداد نیست شما از اینجا میخرید ده میلیون دلار اسلحه خریدید چرا تویش فشنگ نداشت میخواستید فشنگ هم بخرید

رئیس - آقای اسکندری دیگر گمان می کنم توضیحاتتان کافی شد بفرمائید.

اسکندری - آقا این مطالب خیلی مهم است **رئیس** - میدانم مهم است ولی در موقع خودش برای اینکه رعایت نظامنامه از آن بهتر است شما پیشنهاد خروج از دستور کرده اید توضیح هم دادید.

عباس اسکندری - بنده مخصوصاً میل دارم که آقای تقی زاده هم در این موضوع توضیحاتی بدهند و تأیید بکنند این نظر من را و مخصوصاً این تأیید لازم است و در حقیقت این يك تکذیبی است از اینکه گفته میشود که این دو میلیون لیره يك بانده سازی است که برای تشکیل حکومت ایشان یا حکومت حکیمی می شود بنده میخواستم ایشان بیایند و تکذیب بکنند این را، ملت ایران که هر روز نباید با انداز بدهد برای این و آن که در این مملکت میخواهند حکومت تشکیل بدهند اما دو میلیون لیره بدهیم فشنگ بگیریم و مردم از گرسنگی در این مملکت بمیرند (زنك منتد رئیس) خوب آقای رئیس که تکذیب دارند من حرف بزنم.

رئیس - پیشنهاد را پس می گیرید یا رأی بگیری؟

عباس اسکندری - باید رأی گرفته بشود

اردلان - باید مخالف صحبت بکنم.

رئیس - آقای نبوی.

نبوی - در جلسه گذشته لایحه مربوط به مالیاتها بصورت طرحی تنظیم شده بود و به مقام ریاست داده شده بود و توافق کرده بودند که آن لایحه

شد اگر توضیحات بیشتری لازم دارد بعد از ظهر بعد از اینکه این بودجه ارتش بتصویب رسید ، هر وقت آقایان بخواهند بفرمایند بنده خودم حاضر میشوم و خودم را در اختیار آقایان میگذارم و توضیحات کافی می دهم و باز هم تمنی می کنم که با این توضیحات بودجه وزارت جنگ را تصویب بفرمایند و در این قسمت تشریح مسامی بفرمایند که مادرمضیه نباشیم و کارهای ما اگر تصویب بفرمایند را که بخواهند ماند .

رئیس - باید رأی گرفته شود عده کافی برای رأی نیست اگر همه کافی نشد آن وقت سؤالات از آقای نخست وزیر مطرح میشود .

امامی اهری - آقایان بیرون توی سرسرا نشسته اند مقرر بفرمائید بیایند .

۵ - سؤال آقای حائری زاده از آقای نخست وزیر

رئیس - گفتیم نمی آیند آقایان اگر موافقت میفرمایند سؤالات از آقای نخست وزیر مطرح میشود آقای حائری زاده بفرمائید سؤالاتان را بکنید .

حائری زاده - من شان فریبی دارم موفیکه نوبت بن میرسد برای صحبت موقعی است که کسالت هارض من شده سرما خوردگی و کسالت هم دارم ولی با این حال من فرصت را از دست نمی دهم این سؤال را تقریباً نوشته ام که دیگر حواس مرا با کسالتی که دارم مشورت نکنند ، پرسش من مختصر است ولی لازم است قبلاً یک مقدمه ای برای این پرسش عرض کنم (نمایندگان - بفرمائید) عرض کردم پرسش من مختصر است و یک مقدمه ای برای این پرسش عرض میکنم (گفته شد اکثریت نیست)

رئیس - اکثریت شد بفرمائید .

حائری زاده - پرسش من مختصر است ولی لازم است قبلاً یک مقدمه برای این پرسش عرض کنم؛ اولاً در این دوره در مقابل منطق محکم باید تسلیم شد یا اقامه دلیل کرد نه مثل ادوار قبل باجناق تکفیر وهو حریف را از میدان خارج ساخت .

بعد از اسلام روزی عنوان اشاعره و معتزله بود ، روزی شیعه و سنی بود ، بعد اخباری و اصولی پیش آمده این اواخر صوفی و بابی و شیخی و غیره بودند چندی در زمان ناصرالدین شاه عنوان جمهوری طلب و قانون خواه برای از بین بردن شخص با اشخاص کافی بود ، بعد از آن مشروطه و مستبد ، ابتدالی و انقلابی عنوان می شد ، در زمان شاه سابق که قدرت تمرکز یافته بود و شاه همه چیز بود فقط عنوان مخالف اراده ملوکانه کافی بود که دودمانها نیست و نابود شوند ، از سواحل بحر خزر مردمانی بجزایر و بنادر جنوب کوچ داده شوند یا در مجلس از بین ببرند .

پس از وقایع شهریور ۲۰ عنوان مخالفت با متفقین کافی بود ، در صورتیکه متفقین با زور وارد منزل ماشده بودند و قهر آبیاید هر ایرانی مخالف آنها باشد (صحیح است)

امروزه در این مجلس مخالفت قشون و شاهزمنیه برای هوو جنجال شده هنوز کامه (الاله) را نشنیده چماق تکفیر بلند است . لازم است قبلاً بگویم کسی مخالف قشون و شاه نیست ، خیال همه راحت باشد .

من گذرد این مجلس و شهادت میکنم که کلمات نظامی قابل تمز باشد و در یک مرحله که از دیسیپلین و انضباط نظامی خارج است (نه در ماهیت امر) بلکه در مورد تشریفات قانونی رسیدگی شود ، برای چیست ؟ برای این است که این افسرها و نفرات که برادرها و فرزندان همه ما ها هستند با خیال راحت مشغول انجام وظیفه خود باشند و فقط در سایه وحشت ادامه خدمت ندهند ، بلکه بدانند اگر مانوق آنها اعمال اغراض خصوصی در باره آنها کرد تا رسیدگی کامل نشود اقدام نخواهند شد .

آقایان : من طرفدار قشون هستم ، ولی من با کسانیه بافتار اطفال مردم را از دهات از عقب گاو آهن میکینند و در مدت خدمت آنها را مثل اشخاصی که محکوم با اعمال شاقه شده باشند در رنج و عذاب نگاه میدارند و در وقایع شهریور آنها را گرسنه در طهران سرگردان می گذارند ، مخالفم . من عقیده دارم در مملکت باید قانون حکومت کند نه شخص .

بدیختانه ما همه چیز داریم و هیچ چیز نداریم ، در دوره بیست ساله مجلس شورای ملی داشتیم اما آیا حقیقه ملت در انتخابات شرکت داشت ؟ دولتها در مقابل مجلس مسئول بودند و قوانین و مقررات و امتیاز نامه نفت و عهد نامه ها از مجلس می گذشت ؟ آیا حقیقه نمایندگان آزاد بودند ؟ چند نفر از نمایندگان که صبح و کبیل بودند شب معلوم نبود برای چه سلب مصونیت از آنها شده بود و در مجلس بودند .

الساهه از همان آقایان در مجلس داریم یکی آقای حاج قائم مقام الملک و دیگری آقای علی و کبیلی و بعضی دیگر تمام این جریانها را بخاطر بیاورید پس باز هم عرض میکنم ما همه چیز داریم و هیچ چیز نداریم .

ما زیر این زمین نفت داریم آب داریم سایر معادن و منابع ثروت داریم با جمعیت کم چند میلیونی دریا داریم مخصوصاً دریای گر که با تمام دنیا میتوانیم در تمام سال آزاد مسافرت کنیم ولی هیچ چیز نداریم جز فقر و فلاکت ، جز ظلم و تعدی (صحیح است) نفت ما را من غیر حق انگلیسها و آمریکا بیا و سایر ملل میبرند ولی ما که صاحب و مالک آن هستیم سهم صحیح نداریم .

روسها خاویار ما را میبرند - از موقع جنگ طبق قراردادی که دولت غلاب بملت مغلوب تعویل کرده بود مقدار زیادی طلا در مسکو داریم هر چه می گوئیم و مطالبه می کنیم کسی بما جواب نمیده . من معتقدم باید صراحت لهجه داشت و مطالب و حقایق را گفت .

همین محافظه کاری ها شاه را بفکر دوره پدرش خواهد انداخت .

روسها را بفکر دوره نزاری انداخته ، انگلیسها و دیگران را در معامله راه آهن و غیره معلوم است بچه فکری انداخته است .

باید در مجلس عوام تمام حقایق با صراحت لهجه گفته شود و دولتها هم متکی بگفتار و اظهارات ما مطالبه حقوق ملت ایران را بنمایند . اعلیحضرت همایونی اگر در قانون اساسی اختیاری

د شد مصلحت نبوده و نسبت که دخالت در امور مملکت داشته باشند . فقط باید مقام مقدس سلطنت را که نزد ما ایرانیها محترم است داشته باشند . کسانیکه اصلاحات مملکتی را از شاه توقع دارند یا نادان یا خائن میباشند . ابتدا مصلحت نیست شاه را وارد در این قبیل کارها کرد .

اگر چنانچه خطری برای دولت پیدا شد آن دولت استعفا خواهد داد و دولت دیگری متصدی کار خواهد شد ولی مقام سلطنت باید محترم و محفوظ باشد و ابتدا نباید دخالت حزبی و کلی در کارهای مملکت داشته باشد .

اشخاصی که آرزو دارند دوره قدرت سابق تجدید شود و خود نمیتوانند بر سر مراد سوار شوند شاه جوان را اغفال میکنند .

دولت باید شاه را متوجه مضار عمل سازد . باید با صراحت لهجه گفت هر چه اختیار مقام سلطنت محتر باشد احترام این مقام نزد ملت زیادتر و بیشتر خواهد بود .

اگر شاه اختیار داشته باشد آنوقت البته باید مسئول هم باشد ، قابل عزل و معاکمه هم باشد . من بمقام سلطنت علاقه دارم زیرا که در قانون اساسی چند اصل راجع بمقام سلطنت هست و بتغییر قانون اساسی مخالفم و کسانیکه کرد این فکر بگردند در مسلک من خادم این مملکت نیستند البته بی عیب و نقص خداوند عالم است ، وقانون اساسی چهار دو سه سال پیش ممکن است تقاضای داشته باشد ولی مصلحت ایران در دخالت در این قانون نیست کسانیکه فکر دخالت در قانون اساسی را دارند اگر موفق شوند دو صورت دارد ممکن است خیلی تندتر از امروز بشود و آقایانی که فعلاً هیئت حاکمه را تشکیل میدهند طبق قانون بعد در مجلس با بالای دار یا در آمریکا باشند .

ممكن است اقتدار قشون و شاه زیاد بشود و دوره بیست ساله شرح شود و ما هر دو مخالفم و مصلحت ایران را با اوضاع فعلی دنیا در این قبیل حرفها نمیدانم . من معتقدم دولت باید در کار دربار بیشتر دخالت کند .

طیاره برای شاه خریدن معنی ندارد . اساساً طیاره سواری اعلیحضرت بمصلحت خود ایشان و مملکت نیست اگر يك واقعه نظیر راه کوه رنک پیش آمد که کرد و خطری متوجه شاه شد دولت مسئول است .

شاه مال مملکت است . من اگر بگویم صلاح نیست شاه سوار طیاره بشود یا بمیلیات اسکی که برای شاه خطر دارد بپردازد روی مصلحت خود ایشان و مملکت است .

دولت نباید فقط در مقابل فرمایشات شاه به فرین بله قربان بگوید بلکه باید با صراحت لهجه مصلحت را بگوید .

البته اعلیحضرت جوانی است تحصیل کرده ، پس از تذکر دوست و دشمن خود را تشخیص داده

و مصالح مملکت را رعایت خواهند کرد . من مخالف شاه و قشون نیستم و معتقدم باید در این مملکت همه صراحت لهجه داشته باشند مخصوصاً نمایندگان ملت .

این حرفهای چه فرمان بزدان چه فرمان شاه مال همان دوره بود که ختم شد و گذشت . باید چه فرمان بزدان چه فرمان قانون شمارا باشد در صدر اسلام یکی از خلفای بنی امیه که تصور میکنم معاویه این بزرگ بود خلیفه شد . پس از چندی استعفا داد (او را اخلع نکردند مثل محمد علی میرزا) دوستان او باو گفتند چرا استعفا دادی ؟ گفت میل نداشتم بطریقه وسیله پدر وجد خود عمل کرده باشم یعنی اراده شخصی و استبداد را شمار خود قرار دهم لذا استعفا دادم .

گفتند خوب بود رویه دوره خلافت شیخین را اتخاذ کرده یعنی قانون و عدالت را شمار خود قرار دهی .

جواب داد با رجال دوره معاویه و بنیید نمیتوان اصول قانون و عدالت دوره شیخین را اجرا کرد .

جناب آقای ساعد اشخاص چاپلوس و متعلق اگر در اطراف اریکه سلطنت هستند باید آنها را خارج کرد و اشخاص ناصح و فهیم در اطراف مقام سلطنت جمع شوند تا کارهای مملکت بجزایر عادی بیفتد . (زنک رئیس)

رئیس - این يك نطفی است که میکنید و مربوط بسؤالی که نوشته اید نیست .

حائری زاده - این ده ، دوازده فقره که عرض کردم کلبانش در این مقدمه باید باشد **رئیس** - اگر صورتش را دارید بطور سؤال بفرمائید .

حائری زاده - صورتش را دارم الان عرض میکنم (در این موقع مجلس از اکثریت افتاد و پس از چند لحظه اکثریت حاصل شد) بدیهی است همه ملت ایران مقام سلطنت را محترم می شمارند . و وقتی بنام شاه در خارج هر کس مطابق میل خود حرفهایی زد البته ماشین مملکت از جریان خود خارج می شود .

امروز ۱۸ ماه تقریباً از تشکیل مجلس میگذرد تمام گرفتار تشنج هستیم این تشنج از طرف احزاب ایجاد شده است ؟ ابتدا . آقایان نمایندگان در ظرف ۲۴ ساعت تغییر عتیبه داده اند ؟ ابتدا .

برای مثال عرض میکنم يك تبصره پیشنهاد شد که محاکمات قشونی قابل فرجام باشد مجلس هم تصویب کرد . یکی از آقایان نمایندگان پیشنهاد کرد فقط شامل حال غیر نظامی ها باشد مجلس رد کرد ، معلوم شد آقایان نمایندگان عالماً عامداً این تبصره را داده و زرافاصله قبلی دولت ماده مربوطه را استرداد کرد و لایحه جدیدی باقیید دو فوریت بدون تبصره پیشنهاد کرد .

من مجدداً تبصره سابق را پیشنهاد کردم و قبول نشد .

آیا این دو عمل مخالف ، عادی بود ؟ خیر این قبیل تشنج ها از خارج مجلس سرچشمه میگردد ، حتی امروز کار بزرگ مجلس مقاومت منفی است چرا باید اشخاص بنام شاه در کار های مملکتی دخالت کنند ؟

این وظیفه دولت است که جلو این جریانها غیر عادی را بگیرد مقصود موهون ساختن قوه مقننه است .

این اعمال بفتح مملکت بلکه اشخاص و مقامات نیست .

بلی ، ممکن است چند روزی چند نفر شبانه متعلق چاپلوس بمقام و آب و نانی برسند ولی مملکت و سلطنت و همه چیز ماها بخطر خواهد افتاد یکی از دوستان چند روز قبل میگفت تو که از طبقه حاکمه (بمعنی امروزی نیستی) اگر خرابی از حد بگذرد خطر برای ده یا پانزده هزار نفر بیشتر نیست .

ساکت باش ، بگذار بدست خود قبر خود و دیگران را حفر کنند .

من تصدیق کردم حرف آندوست عزیز را ولی گفتم انقلاب روسیه در پهلوی گوش ما و عمر ما واقع شده و بفتح طبقه کارگر رژیمشان عوض شده . آیا

کارگر روسیه امروزه راحت است یا سکارگر آمریکائی ؟

من امروز چون قبول مسئولیت نمایندگی را کرده ام و وظیفه خود دانستم که وارد مجلس شده و بتفیع ایران مجاهده کنم هیچ خطری را مهم نمی شمارم مگر خطر محافظه کاری را و عقیده دارم باید حقایق را با صراحت گفت زیرا در گفتن اثری است که در نگفتن نیست .

جناب آقای ساعد من بشما رأی ندادم ولی شما و بعضی از وزرای شما از دوستان من میباشد علت اینکه رأی ندادم این بود که شما را محافظه کار میشناسم خدا کند برای انجام وظیفه با صراحت لهجه و رشادت وارد اصلاحات بشوید آن وقت البته بشما رأی خواهم داد و مدافع شما خواهم بود . (درین موقع مجلس از اکثریت افتاد)

۶ - ختم جلسه بعنوان تنفس

رئیس - آقایان اگر موافقت دارید دقیقه تنفس داده شود (حاذقی - بنده موافق نیستم) موافق نیستید نمایندگان من خودم اگر بمآمنند جلسه را بعنوان تنفس تعطیل نمیکردم (در این موقع دقیقه بعد از ظهر جلسه بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اخبار مجلس

روز شنبه ۱۱ دیماه ۱۳۲۷ پنج بعد از ظهر کمیسیون باردگانی و پیشه و هنر برای رسیدگی بلایحه کار بریاست آقای موسوی تشکیل گردیده گزارش سو کمیسیون مربوط راجع بلایحه کار تحت ۲۴ ماده مطرح ۱۶ ماده آن مورد شور واقع و بقیه آن بجلسه بعد روز شنبه مو کول گردید .

شماره ۱۲۸۴۲۷۲۶۱۷۳ و ۲۲۷۹۹۲۷
آقای حسین ابراهیمی سردفتر اسناد رسمی سابق میانه
 نظر باینکه معاکه انتظامی شما منتهی به صدور حکم قطعی به ماه انفصال از شغل سردفتری شده چون مدت محکومیت مزبور خاتمه یافته بموجب این ابلاغ رفع تعلیق شما را از تصدی دفاتر اسناد رسمی و گواهی صحت امضاء اعلام میدارد.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۵۷۸۸-۱۲۹۳۰ و ۲۷-۹-۲۹
آقای محمد تقی میر اسکندری سردفتر اسناد رسمی شماره ۱۳۵ تهران
 بموجب این ابلاغ دفتر شما را در تهران برای ثبت ازدواج رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۵۸۰۰-۱۲۹۱۱ و ۲۲۷-۹-۲۹
آقای عبدالرحیم صدر مکلم سردفتر دفتر ازدواج قصبه اردکان شیراز
 بموجب این ابلاغ بعلت عدم اشتغال بکار رسمیت دفتر شما ملغی می شود.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۵۸۱۲ و ۲۹۰۹ و ۲۳۷۹۲۹
آقای حسین غفاری
 بموجب این ابلاغ دفتر شما را در قریه حسنخون طانق برای ثبت ازدواج رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۸۷۵ و ۲۵۸۴۰ و ۲۷-۹-۲۹
آقای کشیش اسحق ساهاک
انواریان سردفتر سابق ازدواج آبادان
 بموجب این ابلاغ مجدداً دفتر شما را در شهر آبادان برای ثبت ازدواج و طلاق رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۸۷۴ و ۲۵۸۲۸ و ۲۷-۹-۲۹
آقای کشیش فرایط منصوریان سردفتر ازدواج و طلاق
 بموجب این ابلاغ استعفای شما از تصدی دفاتر ازدواج و طلاق پذیرفته می شود.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۵۹۲۴-۱۲۹۱۸ و ۲۷-۹-۳۰
آقای جمال الدین موسوی نجف آبادی دفتر یار دفاتر اسناد رسمی نجف آباد اصفهان
 بموجب این حکم بسمت سردفتری اسناد رسمی درجه دوم نجف آباد منصوب میشود طبق مقررات مشمول انجام وظیفه شوید.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۶۶۰۹-۱۲۸۵۷ و ۲۷-۹-۲۹
آقای محسن منافی سردفتر اسناد رسمی شماره ۸ خوی
 بموجب این ابلاغ استعفای شما از تصدی دفتر اسناد رسمی پذیرفته میشود.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۹۵۷-۲۶۵۸۹ و ۲۷-۹-۲۹
آقای سید جلال مدرس مطلق
 بموجب این ابلاغ دفاتر شما را در شهرستان برای ثبت ازدواج و طلاق رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۸۶۱-۲۶۵۹۷ و ۲۷-۹-۲۹
آقای عبدالحمین هاشمی سردفتر ازدواج و طلاق رانکوه رودسر گیلان
 بموجب این ابلاغ استعفای شما از تصدی دفتر طلاق پذیرفته میشود.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۸۷۸ و ۲۶۶۱۷ و ۲۷-۹-۲۹
آقای جعفر احمدی تنکابنی
 بموجب این حکم بسمت سردفتری اسناد رسمی درجه سوپردهستان نشتارود شهسوار منصوب میشود طبق مقررات مشمول انجام وظیفه شوید.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۱۱۶۵-۲۶۵۹۱ و ۲۷-۹-۲۹
آقای سید حسن مدرس مطلق سردفتر ازدواج و طلاق اصفهان
 بموجب این ابلاغ استعفای شما از تصدی دفاتر ازدواج و طلاق پذیرفته میشود.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۰۰۵-۲۶۵۹۳ و ۲۷-۹-۲۹
آقای سید حسین غروی
 بموجب این ابلاغ دفتر شما را در مرودشت شیراز برای ثبت ازدواج رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۲۶۶۰۵-۱۱۵۲۳ و ۲۷-۹-۲۹
آقای اسمعیل انوری سردفتر ازدواج و طلاق سابق تهران
 بموجب این ابلاغ دفتر شما را در شهر تهران مجدداً برای ثبت طلاق رسمیت میدهد.
 وزیر دادگستری

شماره ۱۲۸۵۶-۲۶۵۹۹ و ۲۷-۹-۲۹
آقای محمد علی ریاحی سردفتر ازدواج دهستان راویز شهر بابک
 نظر باینکه بر اثر گزارش واصله تحت تعهد دادگاه انتظامی سردفتران واقع شده اید و زار دادگستری طبق ماده ۳۹ قانون دفتر اسناد رسد شما را از تصدی دفتر ازدواج معلق مینماید.
 وزیر دادگستری